

Ks. Henryk Boliński SJ
 Ks. Alfred Cholewiński SJ
 Ks. Tadeusz Pawlicki SJ., Lublin

KOMENTARZ LITURGICZNY NA OKRES WIELKIEGO POSTU *

ŚRODA POPIELCOWA

Wstęp

wprowadzający przed rozpoczęciem Mszy św.

Środa Popielcowa jest początkiem wiosny w Kościele. Nadchodzi dla nas czas refleksji, opamiętania, wewnętrznej odnowy. Istotne jest to: Bóg wychodzi na nasze poszukiwanie, ofiaruje swoje przebaczenie, wyraża zgodę na nowy początek... Jeden tylko warunek z naszej strony!

„Pamiętaj, człowiecze, żeś z prochu powstał i w proch się obrócisz”.

Bóg trafia tylko do tych i przez tych bywa przyjmowany, którzy uznają swoją skończoność, swoją wewnętrzną niewystarczalność, pustkę, którzy widzą swoje wewnętrzne rozdarcie, swój grzech, którzy chcą z niego powstać. Ci otwarci są na przyjęcie wielkopostnej łaski Boga, łaski prowadzącej ich przez rozdroża i kręte ścieżki życia do tego celu, jaki już osiągnął Jezus przez swoje Zmartwychwstanie.

W tradycji biblijnej popiół — to symbol przemijalności i winy, którą zaciągamy przez grzech. Zwyczaj święcenia popiołu i posypywania tym popiołem naszych głów jest zewnętrznym znakiem, że Wielki Post rozpoczynamy z takim właśnie usposobieniem.

1. Odmieńmy sposób życia, pokutujmy w popiele i włosiennicy, pośmy i płaczmy przed Panem, gdyż Bóg nasz jest pełen miłosierdzia i gotów odpuścić nam nasze grzechy.
2. Między przedsionkiem i ołtarzem niechaj płaczą kapłani, słudzy Pańscy i niech mówią:
 Przepuść, Panie, przepuść ludowi twojemu,
 a nie zamykaj ust śpiewających chwałę Twoją, Panie.

Kyrie

Komentator:

Chrystusa Pana prosimy o zmiłowanie, darowanie i odpuszczenie grzechów.

Lud:

Śpiew Kyrie eleison

(albo odmawiane na przemian z kapłanem)

Modlitwa

Celebrans:

Oremus.

Komentator:

Prośmy Boga, niech nam udzieli Swojej łaski, abyśmy rozpoczęli

---

* Redakcja R.B.i.L. wprowadza tytułem próby dla przewodników liturgicznych komentarze do Mszy św. Wielkiego Postu, celem wykorzystania ich w czasie nabożeństw. Por. w tej sprawie artykuły: Ks. Franciszek Błachnicki, *Komentator w zgromadzeniu liturgicznym*; Ks. Henryk Boliński, *Tekst komentarza liturgicznego*, art. w *Homo Dei*,

ten czcigodny i uroczysty Post z należą pobożnością i przebyli go służąc Bogu w pokoju.

(cisza przepojona modlitwą celebransa i wiernych — około 10 sek.).

Celebrans:

Praesta Domine...

Lud:

Amen.

Wstęp do czytania

Na mieszkańców Jerozolimy i jej okolic spadła ok. r. 400 przed Chr. klęska szarańczy. Zniszczenie zbiorów było tak kompletne, że nie było z czego składać tradycyjnych ofiar z pokarmów i ofiar płynnych. Prorok Joel widzi w tym nieszczęściu karę Bożą za grzechy ludu. Zapewnia on jednak, że wielka przebiegalna ceremonia odbywająca się z okazji klęsk żywiołowych na Syjonie, w świątyni, odniesie swój zbawienny skutek, o ile lud weźmie w niej udział sercem naprawdę nawróconym.

Modlitwa wiernych do śpiewania na Środę popielcową i każdą niedzielę W. Postu — patrz załącznik nr 1.

Można także odmawiać próbę takiej Modlitwy Wiernych — patrz załącznik nr 2.

Próba podstawienia pod melodię patrz załącznik nr 3.

Nad darami

Komentator:

Uczestnictwem we Mszy św. obchodzimy dziś początek czcigodnego misterium Postu.

Prośmy Boga, abyśmy należycie usposobili się do ofiarowania Mu świętego daru — Jezusa Chrystusa.

Celebrans:

Fac nos, quaesumus...

Lud:

Amen.

Per ipsum

Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie składamy Bogu, Ojcu naszemu, ofiarę czci i wdzięczności, ofiarę naszego pojednania i pokoju.

Pater noster

Wezwani zbawiennym rozkazem i na Chrzcie św. przemienieni w dzieci Boże, ośmielamy się mówić:

Po Baranku Bożym

Trzykrotnie: „Panie, nie jestem godzien” jest przyznaniem się do własnej grzeszności i wyznaniem naszej wiary, że Chrystus może nas uzdrowić.

Z tym podwójnym przekonaniem zbliżamy się do Stołu Pańskiego.

Zadowoleni z siebie, zdrowi — we własnym mniemaniu — nie potrzebują lekarza.

Mówi Chrystus: „nie przyszedłem powołać sprawiedliwych, ale grzeszników”.

Komunia (1)

*(do wykorzystania między pieśniami w czasie Komunii św.)**Z proroctwa Jeremiasza 2, 12—13.*

„Idź i ogłaszaj te słowa: Wróc odstępczyni, Izrael... nie będę na was już groźnie spoglądał. Bo jestem łaskawy i nie chowam urazy na wieki. Przewinę swoją chciej tylko zrozumieć, żeś odstąpiła Boga twego”.

Nowym Izraelem my jesteśmy.

Komunia (2)

Z proroctwa Izajasza 44, 21—22.

„Pamiętaj, żeś sługą moim, Izraelu. Ukształtowałem Ciebie... Izraelu, nie pójdziesz u mnie w zapomnienie. Usunąłem twoje grzechy jak chmurę i twoje wykroczenia jak obłok. Powróć do mnie, bom cię odkupił”.

Komunia (3)

Izaj. 1, 16—18.

Obmyjcie się, czyści będziecie. Usuńcie zło uczynków waszych sprzed moich oczu! Zaprawiajcie się w dobrem. Troszczcie się o sprawiedliwość, a wtedy, jeśli grzechy wasze będą jak szkarłat, jak śnieg wybieleją, jeśli czerwone jak purpura — staną się jak wełna.

Z Ew. św. Marka 1, 14—15.

Po uwięzieniu Jana, Jezus udał się do Galilei i głosił tam Ewangelię Bożą w te słowa: „Czas się wypełnił i bliskie jest Królestwo Boże. Nawróćcie i wiercie w Ewangelię.

Ps. 1,

1. Błogosławiony mąż, który za radą
niezbożnych nie idzie,
nie wchodzi na drogę grzeszników.
2. Lecz w Prawie Pańskim ma upodobanie,
nad prawem Jego myśli dniem i nocą.
3. Jest on jak drzewo zasadzone nad strugami
wody, które wydaje owoc we właściwym
czasie, a liście jego nie uwędzną.

Pokomunia

Celebrans:

Oremus.

Komentator:

Prośmy Boga, by przyjęty Sakrament nieustannie nas wspomagał oraz by rozpoczęty dziś post był Bogu miły, a nam przyniósł wyleczenie.

(cisza przeprojona modlitwą celebransa i wiernych — do 10 sek.)

Celebrans:

Percepta nobis...

Lud:

Amen.

Pochylcie głowy wasze przed Bogiem

Celebrans:

Humiliate...

Komentator:

Prośmy Boga, by wejrzał na nas, korzących się przed jego Majestatem.

Posileni świętym darem, niech zawsze będziemy wspomagani pomocą z nieba.

(cisza modlitewna)

Celebrans:

Inclinantes se...

Lud:

Amen.

I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Czas próby, wyboru, decyzji...

Czas zbawienia...

Wstęp

Rozpoczynamy piękny i wzniosły czas w Roku Pana. Czas próby, wyboru, decyzji. Czas kształtowania nowego człowieka — na miarę Chrystusa.

Chrystus kuszony — zwyciężył pokusę.

Swoją śmiercią — zniweczył i pokonał naszą. Razem z Chrystusem wybierając, decydując się, pokonując próbę — dojdziemy z NIM do wielkanocnego zwycięstwa paschalnego, do chwały zmartwychwstania.

Oto czas upragniony, czas zbawienia: pełen hojnych darów bożej łaski i dobroci.

Zechciejmy z tego czasu korzystać i trwać przy Bogu, gdy toń spokojna i gdy huczą fale.

(Pod Twą obronę... — 2 zwr.)

Kyrie

O decyzję wiary w próbach życia

prośmy Chrystusa Pana.

Dominus vobiscum

Gdzie dwóch lub trzech zbierze się w Imię moje — tam ja jestem pośrodku nich.

Dlatego kapłan pozdrawia was:

Pan z wami.

Odpowiadamy: Z tobą również.

Modlitwa

Bóg oczyszcza nas, Rodzinę swoją, co roku świętym przeżyciem Wielkiego Postu.

Prośmy naszego Ojca, byśmy z daru Bożej łaski w tym roku obficie korzystal.

Czytanie

Życie wiary — jest czasem próby:

ciągłego wyboru tego, co Boże.

Zwycięży tylko ten, kto jak Chrystus

„odda się w opiekę Najwyższemu”.

(Kto się w opiekę... — 2 zwr.)

Ewangelia

Bóg prowadził swój wybrany lud przez 40 lat po pustyni, aby „wypróbować i poznać, co jest w jego sercu” (Powt. 8, 6). Jak ojciec syna, tak Bóg wychował swój lud: by nie uległ pokusie ziemskiego tylko chleba,

by nie żądał ciągle cudów dla siebie (Powt. 6, 16) i nie uległ pokusie pogańskiej adoracji materii.

Tworząc z Chrystusem Boży Lud Nowego Przymierza, musimy razem z NIM uczyć się zwyciężać pokusę.

Wierzę

Odnowa naszej przysięgi chrztu świętego:
wspólne wyznanie wiary.

Modlitwa nad darami

Boga, wiernego obrońcę naszego, który może nas ustrzec od złego i wzmocnić naszą wiarę, prosimy o dobre rozpoczęcie Wielkiego Postu — czasu zbawienia.

Prefacja

Bogu Ojcu, który nas prowadzi przez życie wiary w Chrystusie — do chwały wielkanocnego zmartwychwstania, śpiewamy hymn dziękczynienia w postawie stojącej.

Hancigitur

Chrystus pierwszy nas umiłował, wydał siebie samego za nas.

Podjął drogę próby, wiary — przez Życie, Śmierć — do chwały Zmartwychwstania, za nas.

Per ipsum

Podejmując z Chrystusem życie posłuszeństwa Bogu aż do śmierci, składamy Bogu Ojcu razem z Chrystusem Ofiarę czystą, Ofiarę świętą.

Ojczy nasz

Nasza wspólna modlitwa wiary i zaufania Bogu.

Przed Komunią

Pamiętaj, Bóg cię wie dzie, aby wypróbować i poznać co jest w sercu twoim.

Na pustyni żywi cię manną z nieba, abyś poznał, że nie samym chlebem żyje człowiek, ale wszystkim, co pochodzi z ust YAHWE.

On prowadzi cię do ziemi pięknej, gdzie ci niczego nie zabraknie.

Jeśli zapomnisz o twoim Bogu i pójdziesz za bogami obcymi, aby im służyć i kłaniać się im, oświadczam ci dzisiaj, że zginiesz na pewno.

(Ks. Powt. Pr. 8)

Komunia (1)

Ps. 50.

Powiedz do Pana:

„Ucieczko moja i twierdzo moja,
mój Boże, któremu ufam”.

On sam wyzwoli cię z sidła,
piórami swymi cię okryje
i pod skrzydła Jego się schronisz.

Komunia (2)

Aniołom swoim dał rozkaz o tobie,
aby cię strzegli na wszystkich drogach.

Na rękach swoich będą cię nosili,
abyś nie uraził swej stopy o kamień.

Wybawię go, bo przylgnął do mnie.

Oślonię go.

Będzie mnie wzywał, a ja go wysłucham.
Ukażę mu moje zbawienie.

Komunia (3)

Psalmy:

62 — Obrońco mój...
Czego chcesz od nas, Panie...

120 — Tylko Bóg mi dopomoże...

Po Komunii

Uczestniczyliśmy w świętej Uczcie. Prośmy Boga, niech ona oczyści nas ze starego kwasu grzechów i włączy w Chrystusowe zbawienie.

2 NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Nowy Mojżesz — nowy Lud —
nowe Prawo — nowe Przymierze.

Wstęp

Dla Izraela — pierwszego Ludu Bożego — nie ma Proroka równego Mojżeszowi. Przez niego Bóg wyzwolił swój lud z niewoli Faraona i zawarł Przymierze pod Synajem. Jemu przekazał Prawo, którego skrótem jest dziesięć przykazań, wrytych na kamiennych tablicach.

I na kartach Nowego Testamentu jedynie Mojżesz otrzymuje razem z Chrystusem miano Pośrednika między Bogiem i Jego ludem.

Lecz podczas, gdy za pośrednictwem Mojżesza Bóg odbarzył swoim Prawem lud Izraela, pośrednictwo Jezusa Chrystusa, Syna Bożego Jednorodzonego, zbawia wszystkich ludzi bez wyjątku: Prawo zostało nam dane przez Mojżesza, lecz łaskę i wytrwanie w Nowym Przymierzu otrzymałmy przez Jezusa Chrystusa.

Tak Stare Przymierze było przygotowaniem, Nowe — wypełnieniem w Życiu, błogosławionej Męce i chwalebnym Zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa.

Trwając we wspólnocie myślenia i życia z Jezusem, pogłębiamy na każdej Mszy św. Nowe Przymierze z Bogiem, które dopełni się również naszym Przemienieniem, Zmartwychwstaniem.

Kyrie

Chrystusa Pana, Pośrednika Nowego Przymierza prosimy o wierność Bogu...

Modlitwa

Bóg widzi, że jesteśmy zupełnie pozbawieni sił do życia w Nowym Przymierzu Chrystusowym.

Prośmy go, by zachował nasze ciała od złego i serca nasze od grzesznych pożądań.

Czytanie

Nam — Nowemu Ludowi Bożemu, który przez Chrystusa zawarł z Bogiem Nowe Przymierze, przypomina św. Paweł wymogi Nowego Prawa, Prawa Chrystusowego.

Traktus

Komentator:

Ufność naszą jednak pokładamy w Bogu i szczerze cieszymy się z Ewangelii — Dobrej Nowiny — Prawa Nowego Przymierza.

Schola:

Chwalcie Pana, bo dobry,
bo na wieki Jego miłosierdzie.

Wierni:

Któż wysławi dzieła Pańskiej potęgi,
wszystkie jego pochwały wypowie.

Schola:

Szczęśliwi, którzy strzegą przykazań,
czynią co słuszne w każdym czasie.

Wierni:

Według życzliwości dla ludu Twego
pamiętaj o mnie, przyjdź mi z pomocą.

E w a n g e l i a

Dzisiejsza Ewangelia przedstawia nam nowego Mojżesza — Jezusa Chrystusa — Pośrednika i Prawodawcę Nowego Przymierza, zawartego w Jego Zmartwychwstaniu. Odtąd autorytetem nie jest już Eliasza ani Mojżesz.

Łśniąca jasność i światło — znaczy w języku biblijnym Majestat objawiającego się Boga.

Obłok świetlany — to znak obecności Boga w Starym Przymierzu, gdy Mojżesz prowadził Boży lud przez pustynię.

Odtąd obecnością Boga wśród nas jest Jezus Chrystus.

N a d d a r a m i

Razem z Jezusem Chrystusem złożymy Bogu Ojcu Ofiarę Nowego Przymierza.

Prośmy Boga, byśmy nigdy nie sprzeniewierzyli się, lecz wprowadzali w życie Nowe Prawo Ewangelii.

P r e f a c j a

Bogu Ojcu składamy nasze dziękczynienie za Jezusa Chrystusa, Jego Syna umiłowanego, a naszego Pośrednika, który czyni nas w Wielkim Poście ludem wiernym Nowemu Przymierzu.

Naszą wdzięczność wyrażamy w postawie stojącej.

H a n c i g i t u r

Jezus bierze w swoje czcigodne ręce kielich i mówi:

Ten kielich, to Nowe Przymierze we krwi mojej, która za was będzie przelana.

Przymierze to, zawarte za cenę życia Jezusa Chrystusa, wymaga od nas ofiary z siebie samych — Bogu.

O j c z e n a s z

Modlitwa Nowego Ludu Bożego.

P o A g n u s D e i

Gdy Bóg zesłał mannę z nieba, powiedział Mojżesz do ludu:

To jest chleb, który wam daje YAHWE na pokarm (Wj 16,15).

Powiedział Jezus:

Ojcowie wasi pożywali mannę na pustyni i pomarli. Ja jestem chlebem żywym, który z nieba zstąpił. Jeżeli kto pożywa tego chleba, będzie żył na wieki. Chlebem jest Ciało moje za życia świata.

Rzekli uczniowie:

Panie, daj nam zawsze tego chleba.

(Jan 6,34.51)

K o m u n i a (1)

— Mojżesz wyrył Boże Prawo
na kamiennych tablicach.

— Chrystus wpisuje nam swoje Prawo
w serca nasze, karmiąc nas Sobą
i Swoją Bożą mocą w Komunii św.

„Jeśli mnie kto miłuje, będzie zachowywał słowo moje, a Ojciec mój
umiłuje go i do niego przyjdziemy i mieszkanie u niego uczynimy.

Kto mnie nie miłuje, ten nie zachowuje słów moich”.

(Jan 14,23—24)

K o m u n i a (2)

Ps. 5.

Na jęk mój nateż słuch,
zwróć się na głos modlitwy mojej,
mój Królu i Boże mój.
Albowiem Ciebie błagam, o Panie.
Ja zaś wejdę do domu Twój,
dzięki obfitej Twej łasce.

K o m u n i a (3)

Ps. 5, 12 n.

Niechaj cieszą się wszyscy,
którzy do Ciebie się uciekają,
na zawsze niech się weselą.
Osłaniaj ich, niech się cieszą Tobą
ci, którzy Twe Imię miłują.
Bo Ty, o Panie,
sprawiedliwemu dasz błogosławieństwo,
jak tarczą otoczysz go łaską.

P o K o m u n i i

Prośmy Boga, by ci, których On posila Sakramentem Nowego Przy-
mierza, żyli według Jego upodobania.

3 NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Oczy nasze zwrócone ku Panu...

(Pragnienie Chrztu świętego)

W s t ę p

Za niecały miesiąc WIELKA NOC: chrzest Męki, Śmierci i Zmar-
twychwstania Zbawiciela.

W nocy Wielkiej Soboty na Niedzielę dokonało się Przejście-Pascha —
od śmierci do życia.

Pierwszy człowiek zmartwychwstał: Jezus Chrystus.

Do tego samego zwycięstwa prowadzi nas Bóg przez Chrzest św. Stąd
Wielka Sobota jest dniem Chrztu i odnowy jego obietnic.

Dla tych, którzy dopiero mają otrzymać chrzest święty, dzisiejsza
niedziela jest dniem tęsknoty za „wodą żywą” obmywającą, zyciodajną;

dla nas, już ochrzczonych — niedziela próby, byśmy nie sprzenie-
wierzyli się obietnicom chrztu świętego, ale dotrzymali ich wiernie i doszli
do zjednoczenia z Bogiem.

Łaska chrztu świętego nie jest jednak tylko dziełem człowieka, ale na
pierwszym miejscu dziełem Boga.

Stąd nasza serdeczna prośba:

Do Ciebie, Boże wznoszę oczy moje;

oczy nasze wypatrują Boga, aż się zmiłuje.

Kyrie

Chrystusa Pana, który przyjął chrzest naszej śmierci krzyżowej, byśmy we chrzcie życie Boże otrzymali — prosimy.

Modlitwa

Od Boga zależy w pierwszym rzędzie nasza łaska Chrztu świętego i wytrwanie w niej do końca.

Prośmy Go, by wejrzał na nasze pokorne modły i bronił nas od zła.

Czytanie

Mającym przyjąć chrzest święty czytano cały list św. Pawła do Efezjan.

Z jego treści wynika, że wolą Boga Ojca jest zjednoczyć wszystkich wokół Chrystusa.

Stąd Chrystus Pan otrzymał władzę nad całym światem: materialnym i duchowym.

Kandydaci do chrztu mają ostatecznie zdecydować się: czy pójdą drogą światłości, naśladowując Boga i Chrystusa, czy pozostaną w ciemności, pod władzą Zła.

Traktus

Komentator

Jak od Boga otrzymaliśmy łaskę nowego Bożego życia,
tak On doda siły do wykonania obietnic chrztu św.

Schola:

Do Ciebie wznoszę me oczy,
Który mieszkasz w niebie.

Lud:

Oto jak oczy sług zwrócone na ręce ich panów — I jak oczy służebnicy na ręce jej pani,

Schola:

Tak oczy nasze ku Panu, Bogu naszemu,
Aż się zmiłuje nad nami.

Lud:

Zmiłuj się nad nami, Panie,
Zmiłuj się nad nami.

Ewangelia

Mocą Chrystusa ochrzczeni zostają uwolnieni od zła. Sami też odrzekają się złego ducha i wszystkich spraw jego. Raz na zawsze.

Chcą odtąd zaufać Bożemu Słowu i żyć stosownie do wymogów Ewangelii.

Nad darami

Prośmy Boga, by złożone dary miłości i nasza wspólna modlitwa za braci — oczyściły nas z grzechów i uczyniły nas godnymi uczestnictwa w świętej ofierze.

Prefacja

Dziękujemy Bogu Ojcu, że zesłał Jezusa Chrystusa, który pierwszy przeszedł w pełni chrzest życia w posłuszeństwie Bogu aż do śmierci i który prowadzi nas mocą swojego i naszego chrztu poprzez zmianę naszego myślenia i postępowania do chwały nowego człowieczeństwa i zmartwychwstania.

Ochrzczeni składają Bogu Ojcu ten hymn dziękczynienia w postawie stojącej.

Hanc igitur

Przez chrzest św. jesteśmy „zanurzeni w śmierci i zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa”.

Podejmując Chrystusowe życie w posłuszeństwie Bogu aż do śmierci, łącząc się z Jego błogosławioną Męką i chwalebny Zmartwychwstaniem — złożymy teraz Bogu Ojcu przez Jezusa Chrystusa Ofiarę świętą, Hostię niepokalaną.

Per ipsum

Kto zgadza się na wszczęcie w Jezusa Chrystusa, na nowe życie z NIM w Bogu, ten odpowiada na tajemnice naszego „zanurzenia w Jego śmierci i w zmartwychwstaniu” poprzez chrzest i dzisiejszą Mszę świętą.
radosne TAK — AMEN.

Zgadzam się. Tak właśnie niech będzie.

Pater noster

Przez chrzest święty przekształceni w dzieci Boże — ośmielamy się modlić:

Po Agnus Dei

Komunia — zjednoczenie z Bogiem — jest celem liturgii.

Urzeczywistnia się ono przez miłość do braci, przez współofiariowanie, tzn. przez trudne i daleko idące naśladowanie Chrystusa Pana.

W końcu przez Bożą ucztę komuniijną. Zakłada ona Komunię Bożego Słowa: zgodę na Chrystusowy sposób myślenia i postępowania.

„Kto mnie miłuje, zachowuje moje Słowo i Ojciec mój umiłuje go”.
(Jan 14,23).

Tę zgodę wyrażamy mówiąc: Amen przed samym przyjęciem Komunii.

Komunia (1)

Ps. 83.

Dusza moja spragniona jest
i usycha z tęsknoty do Bożego Domu —
Kościoła Chrystusowego.

Tutaj znajdzie schronienie bezbronny ptak.

(Ps. 41 — Boże mój, spragniony jestem Ciebie..)

Ps. 87.

Zaiste jeden dzień w przybytkach Twoich lepszy jest nad innych
tysiące;
Wolę stać w progu domu Boga mego, niż mieszkać w pałacach
grzeszników.

Komunia (2)

Ps. 83.

Ochrzczeni z mocy w moc wzrastać będą; aż Boga ujrzą na Syjonie.
Bo słońcem i tarczą jest Pan Bóg.

Hojnie darzy łaską i chwałą, nie odmawia dobrodziejstw niewinnie
żyjącym.

Po Komunii

Bóg obdarzył nas tak wielką łaską wszczęcia przez chrzest i Mszę świętą w Życie, Śmierć i Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa.

Prośmy Go więc, niech nas uwolni od ciężkiej winy i groźnych niebezpieczeństw.

4 NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Radość z przynależności do nowego Jeruzalem...

Wstęp

Dzisiejsza niedziela jest radosna. Pieśń wejścia zaczyna się od słów: Weselcie się, radujcie! Na winnym szczepie Chrystusowego Kościoła wyrastają bowiem wciąż nowe młode pędy: wszczępione w Chrystusa przez Chrześc św.

W bieżącym tygodniu wręczano tym, którzy mieli w W. Sobotę otrzymać Boży dar świętego chrztu, modlitwę Bożej rodziny: Ojciec nasz, apostołskie wyznanie wiary: Wierzę w Boga oraz drogocenny skarb Ewangelii świętej.

W tekstach dzisiejszej liturgii powtarza się Psalm 121, śpiewany przez pielgrzymów w drodze do Jeruzalem na uroczystości Paschy żydowskiej. Dźwięczy w nim nuta radości ze zbliżenia się do świętego miasta.

Mający przyjąć chrzest święty również zbliżają się do świętego Jeruzalem, do domu Pana: tj. Kościoła świętego i staną się w nocy z W. Soboty na W. Niedzielę jego członkami.

Równocześnie my, już ochrzczeni, przygotowując się przez rekolekcje, Wielki Post, sakrament nawrócenia do odnowienia obietnic chrztu świętego, coraz więcej łączymy się z Nową Jerozolimą — Kościołem świętym — z Chrystusem.

Stąd nasza radość i dziękczynienie.

Kyrie

Do Chrystusa Pana, który nas scala w jeden święty Kościół — Nowe Jeruzalem — wołamy:

Modlitwa

Prośmy Boga, by nas umocnił radością zbawienia, płynącą z łaski chrztu świętego.

Wstęp do czytania

By zrozumieć dzisiejsze Czytanie, należy mieć w pamięci relację Starego Testamentu o dwóch żonach Abrahama: Agar i jej syn — Ismael byli niewolnikami. Niepłodna Sara i jej obiecany przez Boga potomek — Izaak, obdarzeni byli osobistą wolnością.

Opowiadanie to posłużyło św. Pawłowi do zilustrowania odmienności sytuacji religijnej chrześcijan w stosunku do Żydów.

Wyznawcy Chrystusa — podobnie jak Izaak — są zapowiedzianym w St. Testamencie nowym Ludem Bożym, którego największym przywilejem jest wolność — wolność od uciążliwego prawa mojżeszowego, a zwłaszcza od krępujących nas więzów zła.

Wolność jest darem Chrystusa, który chrześcijanie otrzymują na Chrzcie świętym.

Traktus

Komentator:

Dom Pana, Góra Syjon, Jeruzalem — to biblijne obrazy Kościoła świętego.

Schola:

Uradowałem się, bo mi powiedziano:
Pójdziemy do domu Pana.

Lud:

Niech pokój będzie w murach twoich,
A bezpieczeństwo w twoich pałacach.

Schola:

Ci, którzy Panu ufają, są jak Góra Syjon,
Co się nie porusza, ale trwa na wieki.

Lud:

Góry otaczają Jeruzalem:
Tak Pan swój lud otacza teraz i na wieki.

Ewangelia

Chrzest święty jest sakramentem paschalnym. To jest Przejście ze śmierci do życia, wyjście z niewoli do wolności Bożych dzieci.

Jak na pustyni Bóg wyprowadził i karmił manną wywołony lud wybrany, tak Chrystus rozwija w nas życie Boże, umacniając Eucharystią.

Jej zapowiedzią jest fakt, który przedstawi nam dzisiejsze czytanie Ewangelii.

Nad darami

Złożyliśmy Bogu dowody miłości bliźniego w darach materialnych i wspólnej modlitwie.

Tak przygotowani prosimy Boga, by ofiara, którą złożymy, wyjednała nam zbawienie.

Prefacja

„Pełne są niebiosa i ziemia chwały Twojej”.

Wspaniałość Pana zamieszkała wśród nas. Nie ma już jednego tylko świętego miejsca — w Jeruzalem. Poprzez chrzest święty wszyscy jesteśmy w Chrystusie nową Jerozolimą — świątynią Ducha Świętego.

Niech w tej żywej świątyni zabrzmí hymn dziękczynny Boga.

Hancigitur

Mocą chrztu św. staliśmy się ludem kapłańskim. Nie sam kapłan składa Ofiarę Najświętszą.

Teksty mszału zostały zredagowane w liczbie mnogiej: My — lud Twój święty — cała Twoja rodzina ofiarujemy z otrzymanych darów Ofiarę świętą, tzn. coraz więcej przyswajamy sobie Chrystusowy sposób myślenia i postępowania, bo On powiedział: To czyńcie.

Per ipsum

Błogosławmy Boga Ojca, który napełnił nas wszelkim błogosławieństwem w Chrystusie. W NIM wybrał nas, abyśmy byli święci. Przez NIEGO przybrał nas w miłość na synów. Z NIM składamy teraz Bogu Ojcu Ofiarę chwały i wdzięczności.

(por. Ef. 1,3—14)

Ojcze nasz

Na Chrzcie świętym staliśmy się umiłowanymi dziećmi Boga, naszego Ojca.

Stąd ośmielamy się modlić:

Po Agnus Dei

Powiedział Chrystus: „Moim pokarmem jest czynić wolę Tego, który mnie posłał — Ojca”.

(Jan 4,34)

Kto przymuje Komunię św., chce w pełni dostosować się do Chrystusowego sposobu myślenia i postępowania. Chce być jedno z Chrystusem.

Dlatego odpowiada na słowa:

CIAŁO CHRYSYDUSA — AMEN.

Zgadżam się.

Spełnię.

Proszę o siłę.

Komunia (1)

Ps. 121.

Uradowałem się, bo mi powiedziano:
 „Pójdźmy do domu Pana”.
 Już stoją nasze stopy
 w twych bramach, o Jeruzalem.
 Jeruzalem, coś zbudowane jak miasto
 zupełnie w sobie zwarte.
 Tam wstępują pokolenia,
 pokolenia Pańskie,
 aby wielbić Imię Twoje, Panie.

Komunia (2)

Z Listu św. Piotra (I 2, 9—10)

Wy jesteście wybranym plemieniem,
 królewskim kapłaństwem, świętym narodem,
 ludem na własność przeznaczonym,
 abyście ogłaszali dobroć TEGO, który was wezwał
 z ciemności do przedziwnego swojego światła.

Po Komunii

Nieustannie czerpiemy z świętych Tajemnic zbawienia.

Prośmy Boga, byśmy do nich ze czcią się zbliżyli i przyjmowali je
 zawsze z żywą wiarą.

I. NIEDZIELA MEKI PAŃSKIEJ

Nadchodzi moja godzina...

Wstęp

Od dzisiejszej niedzieli codzienne modlitwy brewiarzowe zaczynają się
 wezwaniem:

„Dziś jeśli Jego głos usłyszycie, nie zatwardzajcie serc waszych”.

Wchodzimy bowiem z Chrystusem w tajemnicę Jego Męki. Razem
 z Nim przystępujemy do ołtarza Bożego, by złożyć Ofiarę Nowego Przy-
 mierza.

W Czytaniach Ewangelii bieżącego tygodnia powraca temat rosnącej
 nienawiści przeciw Chrystusowi.

Nadchodzi „Jego godzina” bólu i chwały — posłuszeństwa Bogu Ojcu
 aż do śmierci krzyżowej i zmartwychwstania.

Jest to nowa Pascha, nowe Przejście — Ofiara Nowego Przymierza
 we Krwi Chrystusa.

Grzech zasłania nam Boga.

W Wielki Piątek zasłona ta zostaje rozdarta dla wszystkich, którzy
 czują w sobie to, co Chrystus.

Czas ukoronować nasze wysiłki wielkopostne
 dotknięciem największego Misterium:
 zbawczej Miłości Chrystusa.

Kyrie

„Gdy będę podwyższony na krzyżu,
 wszystkich pociągnę ku sobie”.

— powiedział Chrystus.

Prośmy Go, by nas zebrał w jedną Bożą rodzinę.

Modlitwa

Prośmy Boga, by łaskawie wejrzał na swoją rodzinę i w swej hojności rządził naszymi ciałami i strzegł troskliwie naszych dusz przez Chrystusa Pana.

Czytanie

Św. Paweł porównuje Ofiarę Chrystusa na Krzyżu z ofiarami składanymi przez arcykapłana żydowskiego Starego Przymierza.

Podczas gdy ofiary Starego Przymierza musiały być powtarzane, a ich skuteczność była zaledwie zewnętrzna, rytualna, to jedyna doskonała Ofiara Chrystusa z własnego życia, we własnej Krwi, rozpoczyna Nowe Przymierze, nowe Kapłaństwo — pośrednictwo, które potrafi nas uświęcić i wprowadzić do Miejsca Świętego — życia z Bogiem.

Ewangelia

W Starym Przymierzu Bóg zwracał się zawsze do Izraelitów słowami: „Ja jestem”.

Formuła ta w ustach Chrystusa ma niedwuznaczną wymowę. Chrystus stwierdza, że jest Bogiem. Właśnie to jest przyczyną, że zaostrza się konflikt między Jezusem a przedstawicielami narodu wybranego.

W odwiecie nazywają Go oni heretykiem, Samarytaninem, opętanym przez szatana.

Credo

Wyznajemy, że wierzymy Bogu i Temu, którego On posłał — Jezusowi Chrystusowi.

Nad darami

Złożyliśmy dowody miłości bliźniego i odpowiedzialności za Kościół w darach materialnych i modlitwie za braci.

Tak przygotowawszy się do Ofiary Nowego Przymierza prośmy, by Bóg wyzwolił nas z więzów naszych nałogów i obdarzył nas swoją miłością.

Prefacja

Z radością będziemy dziękować Bogu Ojcu, że zbawia nas przez Ofiarę krzyżową Jezusa Chrystusa.

Hanc igitur

Ciało moje, Krew moja, całe Życie moje
za W A S wydane.

Per ipsum

Uzgadniając nasz sposób myślenia i postępowania z Chrystusowym — składamy Bogu Ojcu, razem z Chrystusem, Ofiarę świętą, ofiarę niepokalaną.

Kto zgadza się na Ofiarę — odpowiada: A M E N.

Ojcze nasz

Dzięki Ofierze krzyżowej Chrystusa możemy modlić się. Ojcze...

Przed Komunią

Panie Jezu Chryste, który z woli Ojca i za sprawą Ducha Świętego przez śmierć swoją dałeś życie światu — wyzwól mnie przez to Najświętsze Ciało i Krew swoją od wszelkich nieprawości moich, spraw bym zawsze Iгнаł do przykazań Twoich i nie dozwól mi nigdy odłączyć się od Ciebie.

Komunia

To jest Ciało moje za was wydane: Kielich ten jest Nowym Przy-
mierzem we Krwi mojej — mówi Pan.

Czyńcie to ile razy pożywać będziecie, na moją pamiątkę.

Po Komunii

Bóg umocnił nas uczestnictwem w Ofierze Jezusa Chrystusa.

Prośmy Go, by przybył nam z pomocą i otaczał nieustanną opieką.

Ite Missa est

Idźcie!

Ofiara Chrystusowa trwa.

Z Ojcowskim błogosławieństwem Bóg nas posyła.

II. NIEDZIELA MĘKI PAŃSKIEJ (PALMOWA)

Przez uniżenie do chwały...

Projekt ogłoszeń:

(Wg AAS 47/1955/838: początek dekretu o odnowie liturgii W. Tygodnia)

Matka nasza — Kościół święty — co roku stara się w szczególnie serdeczny sposób rozpamiętywać największe mysteria naszego zbawienia: tj. Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Pana naszego.

Poświęca trzy specjalne dni, w których mamy przeżywać zasadnicze zdarzenia naszego zbawienia, a mianowicie Chrystusa „ukrzyżowanego, pogrzebanego i zmartwychwstałego” (św. Augustyn, List, 55, 14). Dodano później jeszcze wniosła pamiątkę ustanowienia Najświętszej Eucharystii.

Życzeniem Kościoła jest, byśmy w tych dniach schodzili się na świętą liturgię mniej więcej w tych samych godzinach, w których te święte zdarzenia miały miejsce.

Dlatego ustanowienie Najświętszej Eucharystii będziemy święcić w uroczystej Mszy świętej w Wielki Czwartek wieczorem, o godz. .... (należałoby rozpocząć między godz. 15—18).

W końcu późnym wieczorem Wielkiej Soboty, o godz. ... (23.00) rozpoczniemy Wigilię Paschalną, którą zakończymy po północy radością Zmartwychwstania w uroczystej procesji rezurekcyjnej i Mszy św. Wielkonocej.

Na Wielkopiątkową Liturgię Męki i Śmierci Pana zejdziemy się po południu, o godz. ...

Na tę noc prosimy przynieść świece. Niech Światło Chrystusowe do Wielkiej Soboty przewycięży resztki naszej opieszałości, grzechu i drętwoty religijnej, byśmy jako święty Lud Boży mogli radować się uroczystością Zmartwychwstania.

Procesja

Wstęp. Nasza procesja z palmami, w której weźmiemy udział, jest wielkim gestem wejścia w ducha dzisiejszej ofiary Mszy św., w misterium Wielkiego Tygodnia i całe dzieło zbawcze rozpoczęte na Krzyżu, które nas również zaprowadzi do ołtarza poprzez życie, mękę i śmierć do chwały zmartwychwstania, do Boga.

Dlatego rozpoczynamy dzisiejszą procesję z dala od ołtarza (koło źródła, rzeczki, na miejscu pustym — Exodus, na cmentarzu, od chrzcielnicy, spod chóru), by dojść do niego.

Nie będzie to pokaz naszej siły, wiary, ani żadna manifestacja: nie ulegniemy pokusie triumfalizmu. Wjazd Chrystusa kończy się przeciw Męką, pokorną służbą w uniżeniu.

Poświęcenie palm. (Najlepiej jeśli wierni złożą je na jednym miejscu. Należy pomyśleć o pewnym naddatku).

Gałązki oznaczają nowe życie, które Chrystus nam ukazuje w Swym zmartwychwstaniu. Oznaczają życiodajne działanie Chrystusa Pana, szczególnie intensywne w Wielkim Tygodniu. Oznaczają nasze nawrócenie do Chrystusa.

Kapłan wylewa na palmy wodę święconą. My również z wody chrzcielnej zostaliśmy odrodzeni, przekształceni w nowe Boże stworzenie.

Jedną palmę przytwierdza kapłan do krzyża. Stąd przyszło dla nas zmartwychwstanie. Chrystus jest pierwszym Nowym Człowiekiem.

Od Krzyża, od Chrystusa zaczyna się nowe życie. Dlatego kapłan rozdaje nam palmy. Nie zdziwmy się, że dostaniemy nie swoją palmę, bo i kapłana udzielającego nam chrztu nie myśmy wybierali. Otrzymaliśmy wszystko. Nadto wchodząc w Mękę Pana rezygnujemy ze swojego punktu widzenia, ze swojej palmy. Przyjmujemy Chrystusową. Wchodzimy w Jego sposób myślenia postępowania.

Procesja

Tłum jerozolimski witając z palmami Pana — zdawał sobie w uniesieniu sprawę, że spełniają się proroctwa (Zach. 9,9; 14,4, 14,20—21; Ezech. 47,1—12) Zaczyna się nowy, piękny dzień Jahwe.

Nowa karta historii: Bóg z nami.

Tę świadomość starajmy się ożywić również w naszej procesji. Przez życie, mękę, śmierć i zmartwychwstanie Pana zaczyna się nowa era zbawionej ludzkości. Włączamy się w zbawczy nurt Boży, aż dojdziemy do Góry Świętej, do ołtarza, do Boga, jak Chrystus poprzez miłość i posłuszeństwo Bogu Ojcu aż do śmierci.

Pamiętamy, że gdzie dwóch lub trzech zbierze się w Imię Jezusa, tam On jest wśród nich.

Christus vincit.

Msza św.

(Jeśli była procesja — nie ma modlitw u stopni).

Wstęp

Dzisiejsza Msza św. chce nam pomóc wejść w ducha Jezusa Chrystusa, który przez oddane życie, mękę i śmierć przeszedł do zmartwychwstania.

Przed Niedzielą chwały mamy Niedzielę Męki. „Każdy, kto chce iść za mną, niech weźmie krzyż swój i naśladuje mnie”.

Rozpoczynamy psalmem 21, który Jezus odmawiał na krzyżu, wołając: Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił.

Z Chrystusem opuszczonym, lecz ufającym Bogu, łączmy się w Ofierze Mszy św.

Kyrie

Wciąż jeszcze chcemy, aby nam służono. Chrystusa Pana, który przyszedł służyć aż do ostatecznego uniżenia, prosimy o zmiłowanie.

Modlitwa

Chcąc ludzkości dać do naśladowania przykład pokory, sprawił Bóg Wszechmogący, że nasz Zbawiciel przyoblekł ciało i poniósł śmierć na krzyżu.

Prośmy Boga, by dozwolił nam z cierpliwości Chrystusa Pana czerpać skuteczną naukę i zasłużyć na uczestnictwo w Jego Zmartwychwstaniu.

Czytanie

Chrystus nie unżył się dlatego, że lubuje się w poniżeniu, ale żeby nas na wyższy, Boży poziom podnieść.

Graduał — Traktus

Wraz z Chrystusem śpiewa Kościół pieśń ufności i wiary w Boga, który podnosi ponizonych, pokornych i przemienia ich śmierć w zwycięstwo.

M ę k a

Chrystus przedkłada życie zgodne z Bożą wolą, mękę i śmierć nad siłę, przemoc, środki bogate i łatwiznę.
To również nasza droga.

Offertorium

Hańba złamała mi serce i sił mi zabrakło, na współczującego czekałem, ale go nie było i na pocieszających, lecz ich nie znalazłem.
(Ludu mój, ludu...)

Nad darami

Złożyliśmy Bogu dar miłości bliźniego w datku materialnym i modlitwie.

Niech nam to wyjedna tym większe oddanie się Bogu i dojście do szczęścia Zmartwychwstania.

O to Boga prosimy.

Prefacja

Dziękować będziemy Bogu Ojcu za uniesienie i śmierć Jego Syna, Który nas prowadzi tą samą drogą do życia i chwały.

Hancigitur

Wydał Ciało swoje, Krew swoją, całego Siebie, bez reszty — za nas.
To czyńcie również — dla Niego.

P o P o d n i e s i e n i u

Razem z Chrystusem oddajemy, ofiarujemy...

P e r i p s u m

Gotowy na Chrystusową drogę Ofiary — odpowiadam: Amen.
Zgadzam się. Tak niech będzie.

Ojczy

Dzięki Chrystusowemu uniesieniu — możemy wywyższeni mówić: Ojczy...

B a r a n k u

Prawdziwym Barankiem paschalnym za nas wydanym jest Jezus Chrystus.

P r z e d K o m u n i ą

Przyjmując Chrystusa, wydanego za nas, zgadzamy się kroczyć Jego drogą miłości i posłuszeństwa względem Ojca.

Wyrażamy to mówiąc AMEN przed przyjęciem Ciała Chrystusa.

K o m u n i a (1)

Ojczy, jeśli nie może mnie ominąć ten kielich, lecz muszę go pić, niech się stanie Twoja wola.

(Ogrodzie oliwny...)

Komunia (2)

Chrystus wszedł do chwały swojej stawszy się posłusznym aż do śmierci, a śmierci krzyżowej.

Po komunii

Prośmy Boga, by Mysterium Mszy świętej oczyściło nas z win i ziszcio nasze Boże pragnienia.

WIELKI CZWARTEK

W przeddzień męki widząc, że nadeszła Jego godzina Przejścia — Paschy...

Wstęp

Świątą atmosferę dzisiejszego wieczoru najpiękniej i bodaj najbardziej trafnie ujął św. Jan Ewangelista. „Jezus umiłował swych na świecie, do końca ich umiłował”.

Aby nie pozostawić nas sierotami, w przededniu, zanim cierpiał za nasze i całego świata zbawienie, wziął w swoje święte i czcigodne ręce chleb, wino i zawarł w świętych znakach eucharystycznych tajemnicę swej błogosławionej MĘKI i chwalebego Zmartwychwstania.

Odtąd, ilekroć powtórzymy Jego pełen miłości gest Ostatniej Wieczerzy, będziemy mogli włączyć się w niepokalaną Ofiarę — Życia, Śmierci i Wyzwolenia Jezusa Chrystusa: współuczestniczyć w Ofierze jedynie miłej Bogu. Uczynił to dla nas, byśmy życie mieli i obficie mieli.

Niech Chrystus nas dziś jeszcze głębiej pouczy, ile miłości Bożej zawiera Jego Krzyż, Msza święta — i ile miłości spodziewa się od uczestniczących w Wieczerzy Pańskiej.

Wejście

W Krzyżu cierpienie...

Przywitanie ołtarza

Ołtarz symbolizuje Chrystusa Pana wśród nas. Kapłan składa na nim pełen czci pocałunek.

Okadzenie

Nasza wspólna zjednoczona modlitwa i Ofiara niech wznosi się jak dym kadzielnny przez Chrystusa Pana od ołtarza do Boga, naszego Ojca.

Niech Bóg w ten święty wieczór zapali w nas ogień swej miłości.

Kyrie

Chrystusa Pana prośmy o naśladowanie przykładu Jego miłości, którą nas do końca umiłował.

Gloria

Za dzisiejszy wieczór pojednania z Bogiem i ludźmi — śpiewajmy z serca radosny hymn dziękczynny.

Modlitwa

Prośmy Boga, by dzięki Męce Chrystusa Pana zgładził w nas zastyrzały błąd i udzielił łaski zmartwychwstania.

Czytanie

W gminie Korynckiej zagasa Chrystusowa miłość bliźniego. Istnieją podziały na bogatych, ubogich. Tworzą się partie, podziały, klikki. Objawia się to najlepiej podczas Agape — wspólnego posiłku przed Mszą św. Bogacze jedzą osobno, na biednych i niewolników, pracujących dzień cały,

nie czeka się nawet. Zresztą — jak siedzieć przedsiębiorcy obok robotnicarza portowego, panu — obok niewolnika?

Sw. Paweł reaguje ostro: Jeśli nie ma miłości bliźniego nie ma Wieczerzy Pańskiej, nie ma Mszy św. Jest pusty gest bez sensu.

Co więcej: Kto bez miłości bliźniego przystępuje do Komunii Ciała Pańskiego, ten przekreśla Chrystusową miłość, którą do końca nas umiłowiał.

E w a n g e l i a

Sw. Piotr napisał po latach komentarz do dzisiejszej Ewangelii. Jest krótki:

Wszyscy wobec siebie wzajemnie przyobleczcie się w pokorną służbę — jak Chrystus — Mistrz przepasał się ręcznikiem, by umyć nogi uczniom. (I P 5,5)

N o w e p r z y k a z a n i e

Umywanie nóg. Dla nas i dla naszego zbawienia stał się człowiekiem. Umarł dla nas i pogrzebano Go. Dla nas — byśmy życie mieli — ustanowił Eucharystię. Doprawdy: „Nie przyszedł, aby Mu służono, ale by służyć.” Chcąc to podkreślić w tych ostatnich chwilach, umywa Chrystus uczniom nogi. „Abyście i wy podobnie czynili.”

(Tu warto przytoczyć kilka aktualnych potrzeb miłości bliźniego w parafii, w gminie)

„Po tym poznaję, żeście uczniami moimi, jeśli miłość mieć będziecie między sobą.”

(Gdzie miłość wzajemna...)

N a d d a r a m i

Prośmy Boga, naszego Ojca, by Ofiarę naszą uczynił Jemu miłą Jezus Chrystus, Który w dniu dzisiejszym ją ustanowił i uczniom swoim nakazał ją sprawować na swoją pamiątkę.

H a n c i g i t u r

Składamy Bogu Ojcu Ofiarę — w ten święty wieczór Jezus nakazał uczniom swoim sprawować misterium Ciała i Krwi swojej.

Pan Jezus Chrystus w przeddzień męki za nasze i całego świata zbawienie, to jest dzisiaj, wziął chleb w swoje święte i czcigodne ręce i dzięki czyniąc Ojcu swemu Wszzechmogącemu — rozdał uczniom swoim: Bierzcie, jedzcie z tego wszyscy. To jest Ciało moje za was wydane...

P e r i p s u m

Kto razem z Chrystusem zgadza się na Chrystusową drogę umierania, służby bliźniemu i posłuszeństwa Ojcu aż do śmierci — odpowie: AMEN.

Zgadzam się. Chcę.

O j c z e

Zjednoczeni z Bogiem i między sobą, dzięki kapłańskiej posłudze Chrystusa, możemy wspólnie przy jednym stole mówić modlitwę Bożej rodziny.

P r z e d K o m u n i ą

Ciało Chrystusa — to Eucharystyczny Chleb i Ciało Chrystusa — to Kościół święty.

Przyjmując pierwsze tworzywy i mamy tworzyć drugie. Mamy z Chrystusem tworzyć nową wspólnotę miłości, zgody, wzajemnych usług między ludźmi. Dlatego właśnie odpowiadamy AMEN na CIAŁO CHRYSYTUSA. Zgadzam się na służbę bliźnim, miłość bliźnich, zgodę wzajemną. A m e n.

K o m u n i a (1)

Ps. 103. Błogosław duszo moja, Pana!

O Panie, Boże mój, Ty jesteś bardzo wielki!
Wszystkiego oczekuję od Ciebie, byś dał im pokarm w swoim czasie.
Gdy rękę swą otwierasz, sycą się dobrami.
Póki mego życia, będę śpiewał Panu; nucił
i grał Bogu memu, póki mnie tu stanie.
Moja duszo, błogosław Panu!

K o m u n i a (2)

Pasterzem moim jest Pan: nie braknie mi niczego. Zła się nie ułękę,
bo Ty jesteś ze mną. Stół dla mnie zastawiasz, mój kielich jest przeobfity.

Dobroć i łaska pójdą za nią śladem przez wszystkie dni mego życia.
I zamieszkać w domu Pana, po najdłuższe czasy.

K o m u n i a (3)

„Pan Jezus, gdy skończył wieczerzę z uczniami swoimi, umył nogi ich
i rzekł: Czy rozumiecie, co wam uczyniłem, Ja Pan i Nauczyciel wasz?
Dałem wam przykład, abyście i wy tak czynili.” (Jan 13,12.15)

P o k o m u n i i

Bóg posilił nas życiodajnym pokarmem. Prośmy Go, by Najświętsza
Tajemnica Eucharystii, którą sprawujemy w doczesności, dała nam udział
w nieśmiertelnym Bożym życiu.

B e n e d i c a m u s D o m i n o

Dzisiaj celebrians nie mówi. Idźcie, Msza św. zakończona, ale zaprasza
do procesji i uwielbienia, adoracji Jezusa Chrystusa w Najśw. Sakramencie: Błogosławmy Panu.

Uszyńmy to w ten prześwięty wieczór ochotnie, miłością darząc Chry-
stusa za miłość.

O d s ł o n i ę c i e o ł t a r z y

- Kapłan odsłania ołtarz, byśmy go uczcili, jak w W. Piątek Krzyż, gdyż ołtarz oznacza Chrystusa ukrzyżowanego, ofiarowanego, który oddał wszystko za nas. Wyzuł się ze wszystkiego. Dla nas.
- Dzisiejszy Wieczór Ustanowienia Najświętszego Sakramentu jest dniem narodzin naszego ołtarza. Dawniej W. Czwartek określano jako „Narodziny Kielicha”.
- Ołtarzem jest Chrystus Pan — dziś uwielbiony, siedzący po prawicy Ojca. Stamtąd uświęca nas, wstawia się za nami.
- Odkryjmy dziś w naszej świadomości godność i świętość ołtarza. Jako symbol Chrystusa i całej ekonomii zbawczej ma ołtarz zająć centralne miejsce w naszej pobożności i świątyni. On jest pełnym Bożej tajemnicy ośrodkiem naszej społeczności wierzących. Wokół niego gromadzimy się. Z niego czerpiemy siły do budowy Kościoła miłości, Mistycznego Ciała Chrystusa, aż dojdziemy wszyscy do jedności w wierze i do pełni człowieczeństwa w Jezusie Chrystusie.

W I E L K I P I Ą T E K

Aż do śmierci, do śmierci na krzyżu...

W s t ę p

Zesłiśmy się, Najmilsi, aby z należytą czcią i nabożeństwem uczestniczyć w Liturgii Męki i Śmierci Pana. Śmierć nie zaskoczyła Chrystusa Pana niespodziewanie, ani nie była nieszczęśliwym wypadkiem, przekre-

ślającym Jego plany. Nieraz zapowiadał ją uczniom, by nie zgorszyli się, nie zwątpili w Niego (Mk 8,32; 9,31; 10,34; Jan 12, 33, 18,32). Pragnął być ochrzczony jej znojnym chrztem (Łk 12,50; Mk 10,38).

Choć lękał się jej, wzdygał się przed nią, jak wówczas nad grobem Łazarza — swego przyjaciela (Jan 11,33), chociaż w dniach swego ziemskiego życia „zanosił mocnym głosem i izer wylewając, błagalne modlitwy do Ojca, który mógł Go wyzwolić od śmierci (Hebr 5,7; Jan 12,27), to jednak sam zgodził się na ten kielich gorzycy, kielich gorzkiej męki (Mk 10,38; 14,36) i stał się posłusznym aż do śmierci, do śmierci na krzyżu (Filip. 2,8).

Sam będąc niewinnym przyjął bez reszty stan grzeszników: doświadczył śmierci i tajemnicy grobu. Ale jak ziarno wrzucone do ziemi wydaje plon (Jan 12,21—32), tak Chrystus umarł za nas (I Tess. 2,10), za wszystkich ludzi (Jan 11,50; 18,14; 2 Kor 5,14), za grzeszników (Rzym 5,6; Jan 15,13; I Jan 4,10), byśmy życie mieli (I P 3,194,6) i obficie je mieli. Zbawcza śmierć Chrystusa niech będzie przedmiotem naszych rozmyślań, gdy kapłan i asysta w ciszy podejżą do ołtarza i przejęci skruczą padną na twarz.

CISZA!

CZEŚĆ I: CZYTANIA

Czytanie I:

W czytaniu Bóg kieruje do nas, jak do pokolenia Efraima i Judy, słowa obawy, by nasze nawrócenie wielkanocne nie było kruche, rozwiewne jak mgiełka i nie trwało tylko trzy dni.

Bóg chce, byśmy Go miłowali jak Chrystusa — do śmierci.

Śpiew

Krzyż na górze Kalwarii jest ostatecznym zbawieniem lub sądem dla ludzkości.

Pełną grozy pieśń proroka, opisującą przyjście Boga na sąd nad narodami i na zbawienie Swego ludu, stosujemy dziś do męki i śmierci. To jest owo „dzieło Boże”, będące ostatecznym zbawieniem lub sądem dla ludzkości.

Modlitwa

Krzyż stanął na upadek i powstanie wielu. Prośmy, by Męka Chrystusa była dla nas zmartwychwstaniem.

Czytanie II:

Kiedy Bóg postanowił wyzwolić swój lud z niewoli egipskiej, nakazał Izraelitom ofiarować baranka, spożyć go wieczorem, a jego krwią naznaczyć drzwi każdego domu, aby anioł śmierci, niszczący wszystkich pierworodnych Egiptu, ominął rodziny izraelskie. Tak dzięki krwi baranka paschalnego zostali Hebrajczycy wyzwoleni z niewoli i mogli stać się ludem świętym, kapłańskim, Bogu oddanym.

Co roku — 14 Nizam (w naszym kwietniu) — Żydzi ofiarowali na tę pamiątkę baranka.

Dziś — 14 Nizan — umiera na ołtarzu krzyża Chrystus — nowy Baranek paschalny, wyzwalając swój lud od grzechu, śmierci, czyniąc go Ludem świętym, Bożym.

2 Śpiew:

Psalm prześladowanego Dawida staje się dziś modlitwą ukrzyżowanego Chrystusa.

Czytanie III:

Jako trzecie czytanie rozważymy Mękę Pana naszego. Zobaczymy, że Jezus świadomie i dobrowolnie jako Król, Kapłan i Ofiarny Baranek paschalny idzie spełnić podjęte zadanie.

Po tym czytaniu nie będzie (śpiewanej, recytowanej) odpowiedzi.
Będzie nią nasze milczenie, pełne czci i modlitwy.

CZĘŚĆ II: MODLITWA WIERNYCH.

Stajemy w duchu przed ołtarzem pojednania, przed Krzyżem naszego Pana.

Dzisiejszy dzień jest dniem przebaczenia i miłosierdzia.

Niech Jezus Chrystus — podwyższony — królujący nad całym światem z drzewa Krzyża, wszystkich do Siebie pociągnie.

Dlatego razem z Jezusem — jako lud kapłański — modlimy się za cały świat.

CZĘŚĆ III: UCZCZENIE KRZYŻA.

Jako cząstką zbawionej przez Chrystusa ludzkości, z wdzięcznością uczymy za chwilę święte drzewo Krzyża.

Jego odsłonięcie nastąpi w trzech etapach. Za każdym razem po śpiewie kapłana i asysty: „Oto drzewo Krzyża, na którym zawisło zbawienie świata” i naszej odpowiedzi. „Pójdźmy, pokłońmy się” — kłękniemy w ciszy, dziękując Chrystusowi za trud naszego zbawienia.

Uczczenie Krzyża (2)

(podczas gdy ministranci adorują Krzyż)

My również podejźmy, by złożyć pocałunek pełen czci na drzewie Krzyża. Będziemy podchodzić (..... wskazówki praktyczne.....) W tym czasie śpiewamy pieśni, w których radość i wdzięczność za zbawienie, przeplatają ły gorzkiej męki i naszej niewierności.

Uczczenie Krzyża (3)

Pierwsza pieśń: „Ludu mój, ludu...” jest skargą kochającego i wiernego Boga, który dla ludu swego wszystko uczynił. Lud odwzajemnił się gorzką niewdzięcznością.

Dlatego naszą odpowiedzią po każdej zwrotce „Ludu mój, ludu...” — niech będzie pieśń przebłagania: Święty Boże, Święty mocny...

Pamiętamy: śpiewamy, modlimy się w imieniu całej ludzkości.
Ludu mój, ludu... Jam cię wyzwolił z mocy faraona...

Święty Boże...

Ludu mój, ludu... Jam cię wprowadził...

Święty Boże...

itd.

Uczczenie Krzyża (4)

„Wielbimy Krzyż Twój, Panie:

Chwalimy i wysławiamy Twoje święte Zmartwychwstanie:
przez to drzewo bowiem przyszła radość na cały świat!”

W Krzyżu Jezusa Chrystusa zabłysła dla nas nadzieja naszego zmartwychwstania:

„Zawsze będziemy wielbić Pana
i wysławiać Jego zmartwychwstanie.
Bo dla nas podjął się Krzyża:
Swoją śmiercią — naszą zniszczył.”

Śpiew: Krzyżu święty...

(można 1 zwrotkę powtarzać po każdej następnej)

Zakończenie (adoracji Krzyża)

Niech przyjmie szczęśliwa Trójca
 wiekuiestej chwały hymn:
 Ojciec, Syn i Duch Najświętszy
 w równej mierze godzien czci,
 Imię Trójcy i Jedności
 Niechaj wielbi cały świat.

Amen.

CZEŚĆ IV: KOMUNIA ŚW.

Zaraz po uczczeniu Krzyża świętego prowadzi nas liturgia do Komunii świętej. Chce nam przez to uświadomić, że między Ofiarą na krzyżu a Eucharystią istnieje ścisły związek. Zawsze uczestniczymy w świętej uczcie Ofiarnej dzięki Jezusowi Ukrzyżowanemu.

1. Kłaniamy Ci się, Chryste, i błogosławimy Tobie, żeś przez Krzyż swój odkupił świat.

2. Przez drzewo poszliśmy w niewolę i przez Krzyż zostaliśmy oswobodzeni. owoc z drzewa nas uwiódł, a Syn Boży nas odkupił.

3. Zbawicielu świata, ocal nas!
 Tyś przez Krew Swoją odkupiłeś nas, wspomóż nas, prosimy Cię, Boże nasz.

Komunia św. (2)

(Ewentualnie na procesję śpiew: *W Krzyżu cierpienie...*)

Komunia św. jest pokarmem z Ofiary Krzyżowej Chrystusa. Jest spożywaniem — przyswajaniem zbawczych owoców Męki Pana. Chrystus Pan na krzyżu rozciągnął swe ramiona, by całą ludzkość ogarnąć i sprowadzić do jednej Rodziny dzieci Bożych.

Dzięki Krzyżowi Chrystus jednoczy nas z Bogiem Ojcem i między sobą. Stał dziś na całym świecie mówimy gorącej:

OJCZE...

Ojczy nasz...

Przed: Oto Baranek

Za chwilę kapłan ukaże nam już nie drzewo i figurę do uwielbienia, ale Chrystusa samego — za nas umęczonego, ukrzyżowanego i zmartwychwstałego.

Mamy Go przyjąć i do Niego się upodobnić w oddaniu i posłuszeństwie Bogu Ojcu codziennie aż do śmierci.

To właśnie znaczy Komunia — zjednoczenie z Chrystusem.

„Oto idę, Boże, ochotnie pełnić Twoją wolę” (Ps. 40,8)

AMEN — tak jest.

Komunia

Kto przyjmuje „Ciało Chrystusa” wydane i ofiarowane — ofiarował, oddał siebie samego wraz z Chrystusem Bogu Ojcu.

Nie żal mu tej ofiary, ale chce ją spełnić do końca.

Dlatego odpowiada na: „Ciało Chrystusa” — „Amen”! Chce wytrwać; tak pozostać Jak Chrystus — aż do śmierci.

Po komunii (1)

Z nabożnym umysłem rozważaliśmy Mękę i śmierć Jezusa Chrystusa.

Prośmy Boga, by Jego obfite błogosławieństwo spłynęło na nas: niech odpuści nam winy, udzieli pocieszenia, umocni w wierze świętej, zapewni wieczne zbawienie.

P o K o m u n i i (2)

Bóg pełen miłości zbawił nas przez świętą Mękę i Śmierć Chrystusa. Prośmy Go, by zachował dzieła swej miłości: niech zawsze żyjemy dla Niego, uczestnicząc w tajemnicy Męki Pana.

P o K o m u n i i (3)

Chrystus Pan ustanowił dla nas wielkanocne misterium we Krwi swojej.

Prośmy Boga, by pomny na swą miłość ku nam, prowadził nas do świętości.

(Nie zapomnieć o zaproszeniu Wiernych na jutro)

Jutrzejszy dzień jest dniem głębokiej żałoby. Nie ma nawet Mszy świętej.

Dopiero przed północą o godzinie 23.00 zaczyna się Wigilia — czuwanie paschalne z liturgią światła, czytaniem i litaniami. Po niej Msza święta Wielkanocna, z radosnym Alleluja i rezurekcją.

W I E L K A S O B O T A

Noc jak dzień zajaśnieje...

W s t ę p

(Najlepiej jeśli Wigilia paschalna zaczyna się rzeczywiście w nocy — około godziny 23.00. W kościele jest ciemno. Pali się najwyżej jedno światło, które zgasimy z rozpoczęciem komentarza. Komentator może się dyskretnie posłużyć latarką, o ile nie nauczy się z pamięci mówić wstępu).

Noc jest dla człowieka złowroga. Pod jej osłoną grasują drapieżne zwierzęta, złodzieje, mordercy. Groźna swą niepewnością niesie w sobie coś ze śmierci. Dni nasze chyłą się ku nocy (Ps. 102,10). Znikają jak cień (Ps. 144,4), zbliżają się nieuchronnie ku niepewnej ciemności grobu (Mądr. 5,9).

Lecz dzięki serdecznej litości Boga naszego — nie jesteśmy opuszczeni. Dzisiejszej nocy — Wielkiej Nocy — Nawiedzi nas Chrystus, Wschodzące Słońce, by zajaśnieć nam, którzy w mroku i cieniu śmierci mieszkamy (Łk. 1,79).

B ł o g o s ł a w i e ń s t w o n o w e g o ś w i a t ł a

Na dworze, przed drzwiami kościoła, kapłan, asysta i wierni są świadkami wykrzesania nowego ognia i światła, które rozproszy nasze ciemności.

Iskra drzemiąca w twardym mineralu zostaje wzbudzona uderzeniem. Chrystus po uderzeniu bolesnej Męki i przebicium Serca wstaje do życia ze skalnego grobu śmierci.

M o d l i t w a

Bóg udzielił nam ognia swojej światłości przez Jezusa Chrystusa, który jest prawdziwym kamieniem węgielnym.

Prośmy Go, by poświęcił ten wykrzesany ogień, rozpalil w nas wielkanocne pragnienia, byśmy z czystym sercem mogli dostąpić świat wiekuistej światłości.

P o ś w i e c e n i e p a s c h a ł u

Kapłan święci paschał — wielką świecę — która jest symbolem Chrystusa Zmartwychwstałego wśród nas. „Ja jestem światłością świata” — mówi Chrystus (Jan 8,12).

Celebrans żłobi rylcem na świecy paschalnej krzyż, pierwszą i ostatnią literę greckiego alfabetu oraz cztery cyfry bieżącego roku, mówiąc: „Chry-

stus wczoraj i dziś, Początek i Koniec. Alfa i Omega". „Do Niego należy czas i historia. Jemu chwała się należy, On panuje przez wszystkie wieki. Amen”.

Aby krzyż wryty na świecy był widoczny, umieszcza się na nim 5 ziaren żywicy, pomalowanych na czerwono. Liczba pięć przypomina nam dzisiaj Rany Chrystusowe.

„Przez swoje święte Rany chwalebne niech nas strzeże i zachowuje Chrystus Pan. Amen.

Kapłan zapala paschalną świecę nowym, dopiero co poświęconym ogniem: „Niech światło Chrystusa chwalebnie zmartwychwstałego rozproszy ciemności serca i umysłu naszego”.

Modlitwa

Prośmy Boga, aby obfite błogosławieństwo Boże spłynęło na tę świecę. Niech On, niewidzialny Dawca nowego życia, wejrzy na ten płomień jaśniejący wśród nocy. Niech ofiara składana tej nocy rozbrzyśnie tajemniczą jasnością Jego światła i potęgą Jego mocy.

Procesja z paschałem

Do nas, mieszkających w mroku i cieniu śmierci, zbliża się Światło — Chrystus Zmartwychwstały.

Z radością i wdzięcznością przyjmijmy od Boga dar Bożego światła i naszego zmartwychwstania, wysłużonego nam przez Chrystusa.

Na radosny śpiew. Lumen Christi — światło Chrystusa — odpowiemy: Deo gratias, dziękując z serca Bogu, pamiętającemu o nas Ojcu.

Po każdorazowym dziękczynnym Deo gratias — klękniemy na jedno kolano, zwróceniu do Paschału, oddając hołd wdzięczności Chrystusowi, Który przez swoją Mękę i Śmierć prowadzi nas do nowego, zmartwychwstałego życia w Bogu.

Od Paschału zapala świecę celebrans, asysta i wierni, bo od Chrystusa otrzymujemy nowe Boże życie, otdąd: „Wy jesteście światłością świata” — mówi Chrystus. (Mt 5,14).

Dodaje Paweł: (zapalają się wszystkie światła) „Wszyscy wy... jesteście synami światłości i synami dnia. Niegdyś byliście ciemnością, lecz teraz światłością w Panu: postępujcie jak dzieci światłości. Moc bowiem światłości to wszystko, co jest prawością, sprawiedliwością i prawdą (I Tess 5,5; Ef 5,8).

Orędzie wielkanocne

(Jest najlepszym komentarzem do liturgii światła. Śpiewany po polsku — rozwiązuje w sposób prosty i jakże naturalny sprawę komentarza. Dla tych, którzy niestety będą zmuszeni słuchać 12 minut pięknej (daj Boże!) melodii bez zrozumienia tekstu — krótki komentarz, plansza, adior).

Nasze dziękczynienie

Podziwiając jasność płomienia świętej świecy paschalnej cieszymy się, że Chrystus zmartwychwstały opromienia swoim blaskiem całą ziemię.

Dzięki Niemu wolni jesteśmy od mroku i ciemności śmierci.

Stojąc z zapalonymi świecami w ręku będziemy razem z kapłanem dziękować Bogu, w naszym wielkanocnym orędziu, że Chrystus zmazał niewinną Krwią dłużny zapis starodawnej winy.

(Do wyboru — w przerwach między śpiewem)

- Tej nocy Chrystus skruszył więzy śmierci. Bezużyteczny byłby dla nas dar ziemskiego życia, gdyby Chrystus nas do drugiego nie wprowadził.
- O jak przedziwna łaskawość Bożej dobroci dla nas! Aby wykupić nas,

niewolników, wydał Syna! O szczęśliwa wina Adama, że zasłużyła takiego mieć Wybawiciela — Chrystusa.

- Błogosławiona noc: przywraca niewinność upadłym, radość smutnym.
- Noc, w której sprawy Boże łączą się z ludzkimi.
- Noc, która wierzących w Chrystusa uwalnia od ciemności grzechów, przywraca do łaski i gromadzi w społeczność świętych.
- Niechaj płomień tej świecy pozostanie z nami aż do owego brzasku, gdy Chrystus nam zajaśnieje w całym blasku swej chwały.
- Tymczasem prosimy o radosne, spokojne święta wielkanocne.

Modlimy się za Ojca Świętego, Pawła, biskupa naszego. . . . ., błagamy za rządzącymi nami, by Bóg natchnął ich pragnieniem pokoju i sprawiedliwości, by razem z Bożym ludem po ziemskiej swej działalności przeszli do ojczyzny niebieskiej.

O to prosimy przez Chrystusa Pana.

Skończyła się radosna liturgia światła Chrystusowego.

Gasimy świece.

Dzisiejsza noc ma być również naszym zmartwychwstaniem. Dokonuje się ono w nas na mocy Sakramentu Chrztu Świętego.

Kapłan wkłada fioletowe szaty. Rozpoczynamy liturgię naszego odrodzenia do nowego życia przez Chrztost św., który według Apostoła jest oświeceniem, przejściem z ciemności grzechu do światła Chrystusa Zmartwychwstałego (Ef 5,8—14) Hebr 6,4).

Wtajemniczenie do Chrztu św. i nowego życia wymaga zaznajomienia się z historią zbawienia. Jej rozpoczęciem jest stworzenie świata i człowieka opisane w Księdze Rodzaju. Słuchając tego opisu pamiętajmy, że siedem dni stworzenia i kolejność jest jedynie kunsztowną szatą literacką.

Autor natchniony chce nas pouczyć, że źródłem wszelkiego istnienia jest Bóg, że człowiek jako król stworzeń jest szczególnie podobny do Boga, że podział na dwie odmienne płci jest zamiarem Bożej mądrości, że kobieta jest równa co do natury mężczyźnie.

Że w końcu człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boże — ma święcić siódmy dzień tygodnia.

Pierwsze stworzenie było dobre. A zbawienie, które przynosi Chrystus, odtwarza nowy świat, do którego chrztost św. daje nam dostęp.

Czytanie I

Bóg stworzył w przedziwny sposób człowieka, a jeszcze dziwniej zbawia Go przez Syna swego.

Prośmy, byśmy siłą ducha opierali się powabom grzechu i zasłużyli osiągnąć wieczne radości.

Czytanie II

Opowiada o Bogu wyzwalamym mocną ręką swój lud z kraju ciemności poprzez przeprowadzenie go przez wody jeziora, stanowiącego odnogę Morza Czerwonego. Chrztost św. jest nowym potężnym wyzwoleniem z grzechu i wprowadzeniem do Kościoła świętego, nowej ziemi obiecanej. Czytanie kończy się dziękczynnym śpiewem za nasze wyzwolenie.

Widzimy, że Bóg w naszych czasach dla zbawienia wszystkich ludzi sprawia przez wody odrodzenia chrztu świętego to samo, co niegdyś dla jednego narodu.

Prośmy Go, aby cała ludzkość weszła, do nowej społeczności wybranego ludu: Kościoła Świętego.

Czytanie III

Chrztost św. wprowadza nas do Kościoła, wybranej winnicy Bożej, której szcepem jest Chrystus. Obmyci wodą chrztu św. wchodzimy do społeczności wiernego Ludu Bożego, powołanego do zażyłości z Bogiem.

Bóg wszędzie zasiewa dobre ziarna i pielęgnuje wybrane latorośle.

Prośmy Go, niech sprawi, by ludy, które nazwał swą winnicą, wykorzeniły ciernie i osty i przyniosły obfity plon.

Czytanie IV

Jest testamentem Mojżesza, dokumentem Przymierza, złożonym w Arce Przymierza. Dokument ten miał być wieczystym dowodem szczególnej więzi, jaką Bóg zawarł ze swoim ludem i przypomnieniem przyrzeczeń złożonych Bogu.

Jesteśmy Ludem Bożym, obdarowanym Bożą miłością. Nie odchodźmy nigdy od naszego Ojca. On jest i pozostanie wiernym.

Bóg chciał nas dzisiaj pouczyć w Czytaniach Ksiąg Starego Przymierza i zachęcić do wierności.

Prośmy Go, by wszystkim narodom okazał swą potęgę i obdarzył je radością zbawienia.

Litania

Jak we wszystkich uroczystościach i decydujących chwilach poprosimy nasze siostry i braci, którzy już królują z Chrystusem, by modlili się za nas, poświęcających dziś wodę chrzcielną, przyjmujących do naszej społeczności.... we chrzcie świętym, odnawiających przyrzeczenia chrztu świętego.

Niech nam uproszą u Boga, byśmy byli wierni Przymierzemu zawartemu z Bogiem.

Poświęcenie wody chrzcielnej

Przestępujemy do poświęcenia wody chrzcielnej, wody odradzającej nas do Bożego życia.

Modlitwa

Prośmy Boga, aby był obecny w tajemnicach Jego wielkiej dobroci: w sakramentach świętych.

By zesłał ducha przybrania na synów, aby dał nowe życie ludowi, który rodzi się w źródle chrzcielnym.

Aby nasza modlitwa i posługa Sakramentalna — dzięki Bożej mocy — była skuteczna.

W uroczystej modlitwie kapłan wylicza skutki Chrztu świętego i biblijne zapowiedzi tego Sakramentu.

(W przerwach:)

— Bóg daje Sakramentem mocy. Są one darem Jego przeogromnej łaski.

— Duch Boży, unoszący się w zaraniu świata nad wodami, Potop kładący kres występkom — to Boże zapowiedzi Chrztu świętego.

Prośmy, by Bóg pomnożył Kościół święty. A woda chrzcielna dziś święcona niech otrzyma łaskę Ducha Świętego, by otrzymała moc odrodzenia ludzi do nowego życia i świętości.

(Kapłan rozlewa wodę na 4 strony świata)

Tą wodą — która jest nieodzowna dla wszelkiego życia — kazał Chrystus chrzczyć wszystkie narody, na całej ziemi.

(Kapłan tchnie trzykrotnie)

Niech Duch więty udzieli tej wodzie ożywczego życiodajnego tchnienia.

(Kapłan zanurza Paschał)

Moc Ducha św. niech zstąpi w tę wodę.

(Kapłan tchnie w kształcie litery rozpoczynającej po grecku słowo Duch i przypominającej zarazem drzewo krzyża)

Niech każdy człowiek, który przyjmie ten Sakrament odrodzenia, odżyje jako nowe dziecko w prawdziwej niewinności.

CHRZEST. PROCESJA

Modlitwa

Pragniemy jak jeleń źródła Bożych wód. Prośmy Boga, aby przez Chrzest święty uświęcił dusze nasze i ciała.

Odnowienie Przymierza Chrztu Świętego

(Komentarz daje Celebrans w przemówieniu)

Celebrans okadza Paschał, składając hołd Chrystusowi, który jest Najwyższym Kapłanem Nowego Przymierza. Przez Niego zawaraliśmy z Bogiem Przymierze Chrztu Świętego.

Dzisiaj je odnowimy tym goręcej, że w naszym narodzie obchodzimy tysięczną rocznicę włączenia nas do Kościoła Świętego poprzez Chrzest święty.

Na pytanie kapłana: „Odrzekacie” — „wierzyacie”, odpowiadamy. „odrzekamy” — „wierzymy”.

Pokropienie wodą przypomina nam nasz dzień chrztu świętego, kiedy na nasze głowy spłynęła woda chrzcielna i staliśmy się dziećmi umiłowanymi przez Boga.

„Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha, nie może wejść do Królestwa Bożego” (Jan 3,5)

Bo wy wszyscy, którzy zostaliście ochrzczeni w Chrystusie, przyoblekliście się w Chrystusa. Nie ma już Żyda ani poganina. Nie ma już niewolnika ani człowieka wolnego. Nie ma już mężczyzny ani kobiety. Wszyscy bowiem jesteście jedno w Chrystusie Jezusie”.

(Gal 3,27)

Litania

Chrystusa Pana będziemy prosić o wierność zawartemu na Chrzcie Przymierzu.

Na znak naszego usilnego błagania — klękniemy.

MSZA ŚWIĘTA

Odnowiwszy w sobie łaskę chrztu świętego, przez którą zostaliśmy wszczępieni w misterium śmierci i zmartwychwstania Pańskiego, składamy Bogu razem z Chrystusem paschalną Ofiarę Mszy Świętej.

Urzeczywistni się w niej sakramentalny sposób przejścia Chrystusa przez śmierć do życia, by nas wciągnąć w orbitę nowego stworzenia.

Kyrie

O wejście w ducha paschalnej Ofiary — prośmy Chrystusa.

Gloria

Z radością — z Chrystusem zmartwychwstali do nowego życia — śpiewamy hymn zmartwychwstania w postawie stojącej.

Modlitwa

Bóg uświetnia tę najświętszą noc chwałą Zmartwychwstania Pańskiego. Prośmy Go, by zachował w swych dzieciach ducha przybrania, którego im użyzył, niech odnowieni na duchu i ciele żyją dla Niego w świętości.

Alleluja

Po 9 tygodniach milczenia zabrzmiał teraz uroczysty śpiew:

Alleluja — Chwalmy Pana.

Ś p i e w

Po czytaniu dzisiejszym jest dziękczynienie za łaskę Chrztu Świętego, otrzymaną i pomnożoną tej nocy.

(Rozpoczyna się nabożeństwo rezurekcyjne procesją).

N a d d a r a m i

Prośmy Boga, by przyjął nasze dzisiejsze modły wraz z darami.

Niech Ofiara Mszy św., która wzięła początek w misterium paschalnym, za Bożą łaską stanie się lekarstwem na wieczność.

P r e f a c j a

Jest rzeczywiście godną i wspaniałą rzeczą chwalić w tę chwalebłą noc Boga, naszego Ojca, bo Chrystus swoją śmiercią zniweczył naszą śmierć, a swym zmartwychwstaniem życie nam przywrócił.

H a n c i g i t u r

Prośmy Boga, by przyjął w tę noc paschalną naszą Ofiarę. Składamy ją za tych, których On raczył odrodzić z wody i Ducha św.

U n d e e t m e m o r e s

Jezus Zmartwychwstały — z nami ofiaruje Ojcu!..

M e m e n t o

Ofiarujemy za drogich nam zmarłych, by byli ze Zmartwychwstałym.

P e r i p s u m

W dzisiejszej Mszy św. rozpoczyna się nasze zmartwychwstanie w Chrystusie.

Z radością śpiewamy Amen. Zgadzamy się — przyjmujemy Boże życie. Tak wielbimy właśnie Boga.

P r z e d K o m u n i ą ś w.

Panie Jezu Chryste — przez śmierć swoją Życie światu dałeś.

Nie dozwól mi nigdy odłączyć się od Ciebie.

K o m u n i a (1)

(jeśli nie śpiewamy po polsku Laudesów)

- Niech będzie uwielbiony Pan, Bóg Izraela, że nawiedził lud swój i wyzwolił go.
- Dzięki serdecznej litości Boga naszego, nawiedź nas z wysoka Chrystus — Wschodzące Słońce, by zajaśnić tym, co w mroku śmierci mieszkają, aby nasze kroki zwrócić na drogę pokoju.

K o m u n i a (2)

Zostaliśmy odkupieni nie srebrem, nie złotem, lecz Krwią Najdroższą Chrystusa, Baranka bez zmayı i skazy.

(1 P 1,19)

Z Chrystusem zostaliście pogrzebani przez chrzest.

W Chrystusie też zostaliście wskrzeszeni przez wiarę.

Byliście umarli wskutek grzechów waszych, a On przywrócił wam życie, dług wasz przybijając do krzyża.

P o k o m u n i i

Prośmy Boga, by tchnął w nas ducha swej miłości i dobroci i zjednoczył nas.

I t e m i s s a e s t

Dziękując chwalmy Boga.

PRÓBY MODLITWY WIERNYCH (do śpiewania)

Środa Popielcowa

- Celebrans : Do Boga, który przez Wielki Post oczyszcza, podnosi i leczy pokutujący Kościół, przez Jezusa Chrystusa zanośmy nasze prośby i błagania:
- Kantor : Za Kościół święty,
o łaskę szczerego nawrócenia,
o trwały powrót do łaski,
błagajmy miłosiernego Boga.
- Lud : Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- Kantor : Za wszystkich ludzi,
by uznali własną niewystarczalność i grzeszność,
by odczuli potrzebę zbawienia,
błagajmy Boga — naszego Ojca.
- Lud : Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- Kantor : Za nas tutaj zgromadzonych,
o wykorzystanie szansy Wielkiego Postu,
o dobrą spowiedź wielkanocną,
prośmy Boga, naszego Ojca.
- Lud : Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- Kantor : Boże, nasz Ojciec najlepszy,
miłosierny dla nas, ludzi,
pochylony nad naszą słabością,
z troską o los wszystkich grzeszników.
- Lud : Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- Celebrans . Pomóż, Panie, ludowi twemu wrócić do Ciebie z całego serca.
Niech Twoje miłosierdzie wyjedna nam to, o co z wiarą
prosimy.
Przez Chrystusa Pana naszego.
- Lud : A M E N.

I. Niedziela W. Postu

- Celebrans:
Do Boga, który nas prowadzi przez Jezusa Chrystusa i wychowuje jak dobry Ojciec przez próbę wiary i życia na ludzi podobnych do Jego umiłowanego Syna, zanośmy nasze pokorne prośby:
- K.: Za Kościół Jezusa Chrystusa,
o łaskę świętej odnowy
w Tajemnicy Wielkanocnej,
błagajmy wszechmogącego Pana:
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: Za zmagających się pokusą,
o mężną decyzję
i siłę Chrystusową
prośmy Boga, naszego Ojca:
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: Za niezdecydowanych i chwiejących się w wierze,
o łaskę dobrych rekolekcji,
o dzielne podjęcie próby wiary,
błagajmy wszechmogącego Boga:

- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
 K.: Za spowiadających się w Wielkim Poście,
 o łaskę szczerego nawrócenia,
 o wspólnotę życia ze Zmartwychwstałym,
 prośmy wszechmogącego Boga:
 L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
 K.: Za głoszących Słowo Boże w Wielkim Poście,
 o święte życie wiary,
 by postępowali jak nauczają,
 błagajmy Boga potężnego:
 L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Celebrans:

Pomóż, Panie, ludowi twemu wrócić do Ciebie z całego serca.
 Niech Twoje miłosierdzie wyjedna nam to, o co z wiarą prosimy.
 Przez Chrystusa Pana naszego.

Lud: A M E N.

II Niedziela W. Postu

Celebrans:

Do Boga, który nas powołał przez Jezusa Chrystusa do szczęścia
 uczestnictwa w Nowym Przymierzu, zanośmy nasze błagalne
 wołanie:

- K.: Za Kościół Jezusa Chrystusa,
 Lud Nowego Przymierza,
 o nowe życie Ewangelia,
 błagajmy wszechmogącego Boga:
 L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
 K.: Za mających odprawić rekolekcje,
 o umiłowanie Bożego Słowa,
 o święte życie w Nowym Przymierzu,
 prośmy Boga, naszego Pana:
 L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
 K.: Za głoszących Słowo Boże w Wielkim Poście,
 o święte i godne życie,
 aby postępowali jak nauczają,
 błagajmy Boga, naszego Ojca:
 L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
 K.: Za nas tutaj zebranych,
 o wierność Nowemu Przymierzu,
 które odnawiamy w dzisiejszej Ofierze,
 prośmy Boga — Zbawcę naszego:
 L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Celebrans:

Pomóż, Panie, ludowi twemu wrócić do Ciebie z całego serca.
 Niech Twoje miłosierdzie wyjedna nam to, o co z wiarą prosimy.
 Przez Chrystusa Pana naszego.

Lud: A M E N.

III Niedziela W. Postu

Celebrans:

Do Boga, naszego Ojca, który włączył nas przez chrzest w Imię
 Jezusa Chrystusa do Królestwa umiłowanego Syna Twego, Króle-
 stwa światłości i życia, zanosimy nasze pokorne wołanie:

- K.: Za święty Kościół Jezusa Chrystusa,
o wierność łasce Chrztu świętego,
o nowe życie Ewangelią,
prośmy Boga, naszego Ojca:
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: O święte przeżycie Wielkiej Nocy,
abyśmy się szczerze nawrócili
w rekolekcjach i sakramencie Pokuty,
prośmy Boga wszechmogącego:
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: Za naszą Ojczyznę,
o zgodę i miłość wzajemną
w Nowym Tysiącleciu Chrztu świętego,
błagajmy Pana naszych losów:
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: Za chorych, więźniów i nieszczęśliwych,
aby ich cierpienia przyjęte w Duchu Chrystusa
wyzwoliły nas od grzechów, nienawiści i niewiary,
prośmy Boga, Zbawcę naszego.
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: Za naszych drogich zmarłych,
o pełnię łaski Chrztu świętego,
o spotkanie z Chrystusem u Ojca,
prośmy Boga, naszego Pana:
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Celebrans:

Ulituj się, Panie nad proszącym Kościołem i wysłuchaj głosów
zwracających się z ufnością do Ciebie. Nie pozbawiaj nigdy Twojej
pomocy tym, którym pozwalasz uczestniczyć w świętym misterium.
Przez Chrystusa Pana naszego.

Lud: A M E N.

IV Niedziela W. Postu

Celebrans:

Do Boga, naszego Ojca, który przez Chrztę święty w Imię Jezusa
uczynił nas swymi dziećmi przybranymi, świątynią Ducha Świętego,
współdziedzicami i braćmi Chrystusa, zanośmy nasze błagalne wo-
łania:

- K.: Za Święty Kościół Jezusa Chrystusa,
o wierność łasce Chrztu Świętego,
o nowe życie Ewangelią,
prośmy Boga wszechmogącego.
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: Za wierzących w naszej Ojczyźnie,
o świętą odnowę ducha
w nowym Tysiącleciu Chrztu Świętego,
prośmy Boga — naszego Zbawcę.
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.
- K.: Za chwiejących się w wierze i odchodzących,
o głód za Chlebem Życia,
o trwałą powrót do Matki Kościoła,
prośmy Pana — Zbawcę naszego.
- L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

K.: Za nas tutaj zebranych,
o dobre rekolekcje i spowiedź wielkopostną,
o szczerą odnowę obietnic Chrztu Świętego,
prośmy Boga — naszego Ojca.

L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Celebrans:

Ulituj się, Panie, nad proszącym Kościołem i wysłuchaj głosów
zwracających się z ufnością do Ciebie. Nie pozbawiaj nigdy Twojej
pomocy tym, którym pozwalasz uczestniczyć w świętym misterium.
Przez Chrystusa Pana naszego.

Lud: A M E N.

I Niedziela Męki Pańskiej

Celebrans:

Do Boga, naszego Ojca, który chce nas napełnić wszelkim błogo-
sławieństwem i bogactwem swej miłości przez Jezusa Chrystusa,
Najwyższego Kapłana Nowego Przymierza, zanosimy nasze wołanie:

K.: Za Święty Kościół Boży,
o przejęcie się Duchem Jezusa Chrystusa
w Ofierze Nowego Przymierza,
prośmy Boga, Zbawcę naszego.

L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

K.: Za Papieża, biskupów, kapłanów i cały Lud Boży,
o żywe oddanie się Bogu,
o wyzwolenie z drętwoty religijnej,
błagajmy Boga wszechmogącego.

L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

K.: Za świat cały,
aby Bóg pojednał wszystkich ze sobą
wprowadziwszy pokój i zbawienie,
prośmy Jedyne Boga.

L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

K.: Za nas tutaj zebranych,
o wierność Słowu Bożemu z rekolekcji,
o spełnienie w miłości Bożej woli,
błagajmy Boga, Ojca naszego.

L.: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Celebrans:

:Skłoń się, Panie ku prośbom Twojego ludu. Udziel nam to, o co
sami nie mamy śmiałości prosić, dla zasług Męki Syna Twojego,
Jezusa Chrystusa, Pana naszego.

Lud: A M E N.

Załącznik nr 2

PRÓBY MODLITWY WIERNYCH do odmawiania

Na Wielki Post

Celebrans:

Powinniśmy wprawdzie zawsze modlić się, Najdrożsi Bracia i Siostry,
szczególnie jednak w okresie Wielkiego Postu mamy czuwać z Chry-
stusem i do Boga zanosić usilne błagania:

K.: Będziemy wspólnie modlić się i prosić:
Święty Boże,

Święty Mocny,
zmiłuj się nad nami.

Za cały święty Lud Boży,
aby karmił się w Wielkim Poście obficie
wszelkim słowem, które pochodzi z ust Bożych,
módlmy się i prosimy Boga

L.: Święty Boże...

K.: Za świat cały,
o spokój i zgodę między narodami,
by nasz wiek stał się rzeczywiście
czasem łaski i zbawienia
módlmy się i prosimy Boga

L.: Święty Boże...

K.: Za tych, co nas unikają,
chcą nas zapomnieć, co są nam obcy,
za tych, których nie umiemy kochać,
módlmy się i prosimy Boga

L.: Święty Boże...

K.: Za tych, którzy w Wielkopostnym czasie
miłosierdzia i przebaczenia
nie dbają o powrót do Boga
módlmy się i prosimy wspólnie

L.: Święty Boże...

K.: Za tych, co żyli przed nami,
co wyprzedzili nas w śmierci,
przekazując ten świat w nasze ręce
módlmy się i prosimy Boga

L.: Święty Boże...

K.: Za nas samych,
aby Bóg dał nam obrzydzenie i wstręt
do naszych grzechów,
módlmy się i prosimy wspólnie

L.: Święty Boże...

Celebrans:

Pomóż, Panie ludowi Twemu wrócić do Ciebie z całego serca. Niech
Twoje miłosierdzie wyjedna nam to, o co z wiarą prosimy.

Przez Chrystusa Pana naszego.

Lud: A M E N.

Na Wielki Post (2)

Celebrans:

Zbliżają się wielkanocne święta paschalne,
dlatego tym goręcej prosimy Boga, Najmilsi,
abyśmy sami,
wszyscy ochrzczeni i świat cały,
w pełni uczestniczyli
w świętym misterium naszego zbawienia

K.: Będziemy wspólnie modlić się i prosić:
„Ciebie prosimy, wysłuchaj nas, Panie.”
Aby Bóg pogłębił wiarę katechumenów,
którzy tej Wielkanocy otrzymają Chrzest św.
módlmy się i prosimy wspólnie

L.: Ciebie prosimy...

K.: Za . . . . ., którzy zeszłego roku (na Wielkanoc) zostali(ła) wszczę-
pieni w Chrystusa i za . . . . ., którzy (który, która) w tym roku
(tej Wielkanocy) przyjmą Sakrament nowego życia,
módlmy się i prośmy Boga:

L.: Ciebie prosimy...

K.: Aby młodo powstałym państwowom, które potrzebują pomocy
gospodarczej, zapewniono pokój, bezpieczeństwo i niezależność,
módlmy się wspólnie i prośmy:

L.: Ciebie prosimy...

K.: Za kraje przeludnione, za umierających z głodu,
gnieźdzących się w ruinach, za bezdomnych,
zepchniętych na margines życia,
za uwięzionych,
aby i do nich dotarła ludzkość i miłość,
módlmy się wspólnie i prośmy Boga:

L.: Ciebie prosimy...

K.: Za narody, które rosna,
za prześladowanych i pogardzanych
z powodu koloru skóry,
za tych, co są innych poglądów niż my,
módlmy się i prośmy wspólnie:

L.: Ciebie prosimy...

K.: Za nas tutaj zebranych,
abyśmy umieli, to co odmawiamy sobie w Wielkim Poście,
oddać dla potrzebujących,
módlmy się i prośmy wspólnie:

L.: Ciebie prosimy...

Celebrans:

Ulituj się, Panie, nad proszącym Kościołem i wysłuchaj głosów zwraca-
jących się z ufnością do Ciebie. Nie pozbawiaj nigdy Twojej
pomocy tym, którym pozwalasz uczestniczyć w świętym misterium.
Przez Chrystusa Pana naszego.

Lud: AMEN.

Na okres Męki Pańskiej

Celebrans:

W okresie Męki Pańskiej, gdy Chrystus wznosił ku Ojcu swojemu
modły i błagania ze łzami i wołaniem wielkim, prośmy w pokorze
Boga, aby dla zasług Syna swego wysłuchał łaskawie
również naszych prośb:

K.: Będziemy się modlić i wspólnie prosić:

„Ciebie prosimy, wysłuchaj nas, Panie.”
Za Kościół święty,
aby Bóg oddalił od niego kłótnie, swary,
schizmy i podziały, a nas wszystkich
łączyła zgoda wzajemna w doskonałej miłości,
módlmy się i prośmy wspólnie:

L.: Ciebie prosimy...

K.: Za świat cały,
aby Bóg pojednał wszystko ze sobą,
wprowadziwszy pokój i zbawienie
przez Krew Chrystusa, Syna swojego,
módlmy się i prośmy wspólnie

L.: Ciebie prosimy...

K.: Za ludzi dotkniętych nieszczęściem,
za żyjących w kalectwie, za chorych w szpitalach i domach,
za wszystkich, którzy mają udział w cierpieniach Chrystusa,
o wytrwanie, siłę i cierpliwość
módlmy się i prośmy wspólnie

L.: Ciebie prosimy...

K.: Abyśmy wszyscy przez Mękę i Śmierć
Chrystusa Pana doszli do chwały Zmartwychwstania,
módlmy się i prośmy wspólnie:

L.: Ciebie prosimy...

Celebrans:

Skłoń się, Panie, ku prośbom Twojego ludu. Udziel nam to, o co
sami nie mamy śmiałości prosić, dla zasług Męki Syna Twojego
Jezusa Chrystusa, Pana naszego.

Lud: AMEN.